

Ανάλυση στα γεγονότα

Ο μύθος των ιδιωτικών ΑΕΙ

ΤΡΙΑ ΑΚΟΜΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 16

Του ΓΙΩΡΓΟΥ Ι. ΣΙΣΚΟΥ (*)

Σε προηγούμενο άρθρο μας «Ελευθεροτυπία» 8/1/07) ανασκευάσθηκαν τρία βασικά επιχειρήματα υπέρ της αναθεώρησης του άρθρου 16, που αποτελούν κοινή θέση τόσο της κυβέρνησης όσο και της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Στο άρθρο αυτό επιχειρείται να δοθεί τεκμηριωμένη απάντηση σε τρία ακόμη επιχειρήματα, τα οποία θεωρείται ότι υποστηρίζουν και συμπληρώνουν τη βασική επιχειρηματολογία.

1ο επιχείρημα: Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες ήδη λειτουργούν αρκετά ιδιωτικά πανεπιστήμια με εξέχουσα κοινωνική προσφορά. Πρόκειται απλά περί μυθοπλασίας. Αυτή τη στιγμή σε όλες τις χώρες της Ευρώπης τα δημόσια πανεπιστήμια είναι αυτά που αποτελούν το συστατικό στοιχείο της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Προτιμώνται σαφώς από τη συντριπτική πλειονότητα των φοιτητών, ενώ η λειτουργία των ελάχιστων ιδιωτικών ιδρυμάτων υπόκειται κατά κανόνα σε διαφορετική νομοθεσία από αυτή που ισχύει για τα δημόσια. Παραθέτω, ορισμένα μόνο, χαρακτηριστικά παραδείγματα.

Αγγλία-Ουαλλία-Β. Ιρλανδία. Υπάρχουν 148 δημόσια ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Το μοναδικό βρετανικό πανεπιστήμιο που χρηματοδοτείται από ιδιωτικά κεφάλαια είναι το Πανεπιστήμιο του Μπάκιγχαμ. **Σκωτία.** Υπάρχουν 21 ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, όλα δημόσια. **Γερμανία:** Σε σύνολο 2.020.000 φοιτητών, μόνον οι 65.100 (3,2%) φοιτούν στα ιδιωτικά ιδρύματα. **Φινλανδία:** Υπάρχουν 20 κρατικά πανεπιστήμια και 29 πολυτεχνικές σχολές, που υποστηρίζονται οικονομικά κυρίως από τους δήμους, αλλά λειτουργούν στο πλαίσιο της ίδιας νομοθεσίας. Μόνο το 4% των συνολικών δαπανών είναι ιδιωτικές. **Ισπανία.** Υπάρχουν 70 πανεπιστήμια. Τα 48 είναι δημόσια ενώ τα 22 εκκλησιαστικές και στρατιωτικές σχολές. Το 90% των φοιτητών βρίσκεται στα δημόσια πανεπιστήμια. **Σουηδία.** Υπάρχουν 49 ΑΕΙ, από τα οποία τα 36 είναι δημόσια και τα 13 ιδιωτικά, με μερική χρηματοδότηση από το κράτος. Σημειώνεται ότι τα 10 από τα 13 είναι πολύ μικρά, ενώ όλα τα ιδιωτικά ιδρύματα υπόκεινται σε νομοθεσία διαφορετική από αυτή των δημοσίων.

Γαλλία. Η συντριπτική πλειονότητα των φοιτητών (83%) βρίσκεται στα δημόσια πανεπιστήμια. **Πορτογαλία.** Τα ιδιωτικά πανεπιστήμια απορροφούν πάνω από το 50% των φοιτητών. Δεν έχει καταγραφεί, όμως, καμία θετική αντανάκλαση στα δημόσια πανεπιστήμια. Αντίθετα, οι επιχειρηματίες έχουν επενδύσει σε μη πολυδάπανες σχολές, ενώ ήδη έχουν προκαλέσει καθολική λαϊκή δυσαρέσκεια για την ποιότητα των υπηρεσιών τους. **ΗΠΑ.** Μόνο το 3% των φοιτητών ανήκει σε ιδιωτικά πανεπιστήμια.

Πλην όμως περισσότερο από το 50% της συνολικής δαπάνης λειτουργίας τους καλύπτεται από το Δημόσιο. Όσοι επικαλούνται τα ελάχιστα «μη κρατικά» διάσημα αμερικανικά πανεπιστήμια, θα πρέπει να μη λησμονούν ότι τα περισσότερα απ' αυτά ιδρύθηκαν με δωρεές των μεγιστάνων του 19ου αιώνα, γνωστών και ως «βαρόνων της κλεψιάς», οι οποίοι αναζήτησαν ένα συγχωροχάρτι, όπως πολύ χαρακτηριστικά επισημαίνεται από τον καθηγητή Λ. Παπαγιαννάκη (Ελευθεροτυπία, 30/12/06).

2ο επιχείρημα: Η ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων θα αποτελέσει πόλο ανάσχεσης της φοιτητικής μετανάστευσης της χώρας μας προς τα άλλα κράτη. Πρόκειται για κυβερνητική προπαγάνδα με έντονα στοιχεία λαϊκισμού. Σε ποιους όμως θα απευθύνονται τα ιδιωτικά πανεπιστήμια, το δηλώνει απροκάλυπτα ο κ. Γ. Καρατσαφέρης στο περιοδικό Νέμεσις (τεύχος Νοεμβρίου 2006) όπου μεταξύ άλλων αναφέρει: «Ο γιος του πλούσιου, θα πάει στο καλό ιδιωτικό, αλλά θα αφήσει μια θέση στο Πανεπιστήμιο Αθηνών ή των Πατρών, που θα πάει κάποιο άλλο παιδί. Ποιος λοιπόν δεν το καταλαβαίνει; Δυστυχώς, επικρατούν η σκοπιμότητα και η ηλιθιότητα...». Η διεθνής εμπειρία δείχνει ότι η τρίτοβάθμια εκπαίδευση, στη συντριπτική πλειονότητα των σχολών, δεν μπορεί να λειτουργήσει αποτελεσματικά παρά μόνο με δημόσιο χαρακτήρα.

Το ιδιωτικό κεφάλαιο κατευθύνεται σχεδόν αποκλειστικά σε σχολές με πολύ χαμηλό κόστος υποδομών και λειτουργίας, οι οποίες δεν απαιτούν δαπάνες για τον εξοπλισμό, τη συντήρηση και τη λειτουργία εργαστηρίων, ειδικών εγκαταστάσεων, κλινικών κ.λπ. Αυτός είναι και ο λόγος που δεν έχουν αναπτυχθεί, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, ιδιωτικές ιατρικές σχολές και πολυτεχνεία, με καθαρά επιχειρηματική έννοια. Κύρια χαρακτηριστικά της ελληνικής φοιτητικής μετανάστευσης είναι η βαλκανική της κατεύθυνση και η σαφέστατη προτίμηση των νέων κατά κύριο λόγο σε σχολές επιστημών υγείας (ιατρική, οδοντιατρική, φαρμακευτική), δευτερευόντως σε πολυτεχνικές σχολές και σε πολύ μικρότερο ποσοστό σε άλλες επιστήμες. Γίνεται επομένως σαφές ότι η ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων στη χώρα μας δεν είναι δυνατόν να συγκρατήσει ή έστω να περιορίσει αξιολογικά τη φοιτητική μετανάστευση.

3ο επιχείρημα: Τα πανεπιστήμια πρέπει να λειτουργούν σε μια λογική όχι δημόσιου χαρακτήρα, αλλά δημόσιου συμφέροντος. Η σκέψη αυτή εκφράστηκε σε σχετικά πρόσφατη συνέντευξη του προέδρου του

ΠΑΣΟΚ, Γ. Παπανδρέου «Ελευθεροτυπία», 17/12/06). Πώς προσδιορίζεται όμως το δημόσιο συμφέρον και από ποιους μπορεί να υπηρετείται; Με βάση την υπάρχουσα σήμερα δομή της παγκόσμιας οικονομίας είναι δεδομένο ότι κυρίαρχο συμφέρον είναι αυτό του μεγάλου παγκοσμιοποιημένου κεφαλαίου. Όλες οι απόπειρές του να πείσει και για κάποιον κοινωφελή του ρόλο έχουν συναντήσει τον χλευασμό, την αποδοκιμασία αλλά και κυρίως την έντονη αντίδραση του παγκόσμιου μαζικού λαϊκού κινήματος.

Το δημόσιο συμφέρον, επί του προκειμένου, δεν είναι για όλους το ίδιο. Για τον εργαζόμενο Έλληνα πολίτη δημόσιο συμφέρον είναι η μη καταβολή οποιασδήποτε δαπάνης για τη μόρφωση των παιδιών του σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Για τον επιχειρηματία η έννοια του δημόσιου συμφέροντος συνίσταται στην επικερδή αγορά και πώληση υπηρεσιών Παιδείας. Το δημόσιο συμφέρον, ισχυρίζεται στην ίδια συνέντευξη ο κ. Παπανδρέου, δεν σημαίνει ότι υπηρετείται αποκλειστικά από το κράτος. Προφανώς θέλει να μας πείσει ότι τα δημόσια και ιδιωτικά πανεπιστήμια θα λειτουργούν με τον ίδιο τρόπο και θα υπηρετούν κοινούς στόχους υπέρ της ελληνικής κοινωνίας. Έχει να μας αναφέρει όμως έστω και ένα παράδειγμα, όπου η αποδυνάμωση της δημόσιας παροχής κρίσιμων αγαθών οδήγησε στην εξασφάλιση κοινωνικής συνοχής; Αντίθετα, είναι ιστορικά τεκμηριωμένο πως, όταν και όπου αυτό επιχειρήθηκε, οδήγησε στη διάρρηξη του κοινωνικού ιστού.

Τόσο η κυβέρνηση όσο και η αξιωματική αντιπολίτευση, επιβάλλεται να συνειδητοποιήσουν, έστω κι αυτή τη στιγμή, ότι το μέλλον κάθε λαού καθορίζεται αποκλειστικά από την Παιδεία του. Ας σταματήσουν λοιπόν να φαλκιδεύουν και να ναρκοθετούν ένα τόσο σημαντικό, συνταγματικά κατοχυρωμένο, δικαίωμά του που κατακτήθηκε με αγώνες. Ας συνειδητοποιήσουν επιτέλους ότι οι κερκόπορτες σε τόσο μείζονος σημασίας εθνικά θέματα είναι εξαιρετικά επικίνδυνες. Σε διαφορετική περίπτωση, η απάντηση θα δοθεί στους δρόμους, όπως και σε ανάλογες περιπτώσεις κατά το παρελθόν, αυτή τη φορά όμως, φοβάμαι, με πολύ πιο τραγικές συνέπειες...

* Αναπλ. Καθηγητής Οδοντιατρικής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ήταν υποψήφιος πρόεδρος του ΕΚΠΑ στις εκλογές της 17 Μαΐου 2006.

Email:gsiskos@dent.;uoa.gr